

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU

SARAY ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARETİ

(Rapor No: 2021/07)

(Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 09.03.2021 tarih ve 2021/52 sayılı kararında oy birliği ile kabul edilmiştir.)

MART 2021

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	3
A. GİRİŞ	4
B. GENEL BİLGİLER	5
B.1. MERKEZE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER	6
B.1.1. Merkez Personeli.....	7
B.2. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLER	9
C. TESPİT, GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER.....	10
C. 1. FİZİKSEL KOŞULLAR	10
C.2. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLERE DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	10
C.2.1. İşkence, Kötü Muamelenin Önlenmesi	10
C.2.2. Şikâyet Prosedürleri	11
C.2.5. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam	13
C.2.6. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim	14
D. TAVSİYELER.....	14
D.1. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER	14

KISALTMALAR

AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİÖK	Avrupa İşkencenin ve İnsanlık dışı veya Onur Kırıcı Ceza veya Muamelenin Önlenmesi Komitesi
CAT	Birleşmiş Milletler İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
OPCAT	Birleşmiş Milletler İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
TİHEK	Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	Ulusal Önleme Mekanizması

A. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*¹
3. 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında bulunmaktadır. Kanunun 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. Çocuk bakım kuruluşları kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ya da koruma altına alındığı yerlerden birini teşkil etmektedir.
5. 6701 sayılı TİHEK Kanununun 9/1-j bendinde, kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda, çocuk evleri sitesi müdürlüklerine ziyaret gerçekleştirmek TİHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir. Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü, OPCAT bağlamında Kurumun ziyaret düzenlediği merkezlerden biridir.
6. Ziyaret heyetinde ... yer almıştır.
7. Bu rapor, TİHEK tarafından 6701 sayılı Kanunun 9/1-j maddesine ve 6701 sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 96/3

¹ Uluslararası Af Örgütü, Combating Torture: A Manual for Action, 1. Baskı, Londra, 2003, s. 141-142.

maddesine binaen alınan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun ziyaretlerin hangi sıklıkla gerçekleştirileceğine ilişkin 18.02.2020 tarihli 116 nolu toplantısında alınan kararı ve 09.12.2020 tarih ve E.2033 Sayılı başkanlık oluru ile 18 Aralık 2020 tarihinde gerçekleştirilen Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü takip ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

B. GENEL BİLGİLER

8. Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde, Pursaklar Kaymakamlığı'na bağlı olarak; hizmet vermektedir. Ankara Sevgi Evleri 01.10.2009 tarihinde Ankara Sevgi Evleri Çocuk Yuvası olarak hizmet vermeye başlamış. 2013 yılında Atatürk Kız Yetiştirme Yurdu'ndaki çocukların buraya aktarılmasıyla Ankara Sevgi Evleri Çocuk Yuvası ve Kız Yetiştirme Yurdu olarak hizmete devam etmiştir. 12.02.2014 tarihinden itibaren de iki ayrı müdürlük şeklinde hizmet etmeye başlamıştır. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 06.04.2016 tarih ve 46627 sayılı Olur'u ile merkezin adı "Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü" olarak değiştirilmiştir.
9. 5395 Çocuk Koruma Kanunu ve 2828 Sosyal Hizmet Kanunu ve ilgili yönetmelikler doğrultusunda koruma ve bakıma ihtiyaç duyan 13-18 yaş grubu çocuklara aile ortamı ve ilişki sistemi içerisinde düzenlenmiş ev tipi birimlerde, öncelikle çocukların yaşadıkları ortamda kendilerine yeterli hale gelmeleri için tedbirler alan, onları hayata hazırlayan, topluma kazandıran ve bu hizmeti uluslararası standartlarda hizmet verdiklerini ifade etmişlerdir.
10. İlk olarak Merkezde kalan çocuklara kurumun konferans salonunda Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Kurumun görev alanlarından bahsedilmiş, ziyaret amacı vurgulanmıştır. Merkez idaresi ile de bir araya gelinerek ziyaretin amacı hakkında bilgilendirme yapılmış, kendilerine Kurum ile Kurumun görev ve yetkileri hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında İdarecilerden ise Merkez hakkında genel bilgiler alınmıştır. Ardından Çocuk Evleri Sitesi ile ilgili sorulara geçilmiştir. İdare ile yapılan görüşmenin ardından ziyaret heyeti tarafından ve Covid-19 tedbirleri göz önünde bulundurularak görüşme

yapılması amacıyla bir oda belirlenmiştir. Burada hem görüşmek isteyen çocuklar ile hem de mevcut çocuk listesinden rastgele seçilerek görüşme gerçekleştirilmiştir.

11. Çocuklarla görüşülerek memnun oldukları ve olmadıkları hususlar öğrenilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda, merkez idari personeli ile de görüşmeler yapılarak kendilerinden hem bilgi alınmış hem de dile getirmek istedikleri hususlar dinlenmiştir. Ziyaret, gözlem ve tespitlerin Merkez idaresi ile paylaşılması için yapılan görüşme ile sona erdirilmiştir.

B.1. MERKEZE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

12. Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü, iki katlı 27 ev ve 1 idari binadan oluşmaktadır. Evlerin 23 tanesi çocukların barınması için, 1 tanesi revir, 3 tanesi de eğitim, sosyal, kültürel, sanat ve sportif faaliyetler için kullanılmaktadır.
13. 13 ve 18 yaş arasındaki kız çocuklarının kaldığı 160 kişi kapasiteli kuruluştaki 12 Aralık 2020 tarihi itibarıyla fiili olarak 5395 sayılı Kanun ile koruma ve bakım altına alınmış 259 çocuk ve 1 çocuk misafir olmak üzere toplam 260 çocuk bulunmaktadır. Her evde ortalama 10-12 çocuğun kaldığı, bakıcıların ve temizlik görevlilerinin olduğu ve her iki ev için psikolog, sosyal hizmet uzmanı gibi meslek elemanlarından oluşan bir grup sorumlusu bulunduğu dile getirilmiştir. 22 faal ev bulunmaktadır.
14. Ziyaret günü verilen rakamlara göre 21 çocuğun kurumdan kaçtığı, gerekli yazışmaların ve sürecin devam ettiği, çocuk şube polisleri ile sürekli iletişim bilgisi verilmiştir.
15. Merkezde, kardeş olarak kalan 16 çocuk bulunmaktadır. Kardeşler aynı evde kalmaktadır.
16. Merkezde, fiili çalışan 3 revir hemşiresi bulunduğu, 2 Acil Tıp Teknisyeninin sağlık servisinde görev yaptıkları; ancak kadrolu bir doktor olmadığı bilgisi paylaşılmıştır.
17. Site, 2 katlı evlerden oluşmaktadır. Covid tedbirlerinden dolayı evler ziyaret edilememiştir. Evlerde biri etüt odası olmak üzere 3 oda, mutfak, tuvalet, 2 banyo bulunduğu söylenmektedir.
18. Her evde vardiyalı olarak 3 bakım personeli çalışmaktadır. Covid kapsamında vardiya sistemi ile devam etmekte olup, ev ile ilgili yemek temizlik gibi işleri

çocuklar ile birlikte ev annesi olarak da adlandırılan bakım personelleri yapmaktadır.

19. Merkezde, sosyal servis, sağlık servisi, sosyal faaliyet birimleri (terzihane, el sanatları atölyeleri, bilgisayar odası, kuaför, sergi), bakım koordinatörlüğü (Kur'an kursu, kütüphane ve etüt odaları), kültür ve sanat birimleri (halk dansları, seramik atölyesi, müzik atölyeleri, resim atölyesi, fotoğrafçılık, öğretmen odası ve kostüm odası), sağlık ve spor birimleri (hemşire odası, ilaç odası, müşahede odası, görüşme odası, spor salonu) bulunmaktadır.
20. Tüm dünyada yayılan salgın hastalık Covid – 19 sonrasında hastalığın yayılımının önlenmesi amacıyla merkezde alınan bazı tedbirler gereği, el işi faaliyetleri dışında kalan sosyal aktivitelere ara verildiği ifade edilmiştir. Merkeze kendi imkânları ile ulaşan ve çeşitli aktiviteler yapan 75 bireysel gönüllünün ve gönüllü 5 Üniversite topluluğunun bulunduğu, ancak bireysel çalışmalara da salgın nedeni ile ara verildiği belirtilmiştir.
21. Sevgi evlerinin, etrafında ağaçların olduğu, geniş ve yeşil bir alanda konumlandırıldığı, evler arasında, her evin önünde olacak şekilde kamelya yapıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca toplu kullanım ve sportif faaliyetler için spor aletlerinin olduğu yerlerin de bulunduğu görülmüştür.
22. Koruma altında bulunan çocukların kaldığı evlerde biri etüt odası olmak üzere 3 oda, mutfak, tuvalet, 2 banyo bulunduğu, odaların oldukça geniş olduğu ve güneş ışığı aldıkları belirtilmiştir.
23. Merkezin temiz ve düzenli olduğu ifade edilmiş, çocuklar ile yapılan görüşmelerde evlerin temizliği gibi konularda, çocuklara da sorumluluk verildiği bilgisi alınmış, çocukların merkezin fiziksel koşullarından memnun olduklarını belirtmişlerdir.

B.1.1. Merkez Personeli

24. Merkezlerde çalışan personel sayısı ve niteliği merkezin büyüklüğüne, düzenine ve amacına uygun olmalıdır. Personel sayısının ve niteliğinin merkezde kalan çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmesi gerekmektedir.

25. Merkezde, salgın hastalık sürecinde yayınlanan Cumhurbaşkanlığı genelgelerine uyularak vardiya usulü çalışmayan personel bir hafta çalışıp bir hafta ara olacak şekilde esnek çalışma mesaisine geçilmiştir.
26. Evlerde çalışan bakım personeli 24- 48 mesai esasına göre çalışmaktadır. Bir ev ile 3 bakım personeli ilgilenmektedir. Bakım personelinin yanında, iki evle birlikte ilgilenen grup sorumluları görev yapmaktadır. Grup sorumluları ise, çocuk gelişim uzmanı, sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve öğretmenlerden oluşmaktadır. Merkez idaresi kuruluşlarında yeterli meslek elemanının bulunmadığını, en çok çalışan ihtiyacının grup sorumluluğunda olduğunu, bu nedenle sosyal servis birimi elemanlarının grup sorumlusu olarak görev aldıklarını ifade etmiştir.
27. Saray Çocuk Evleri Müdürlüğünde; 1 Müdür,1 Müdür Yardımcısı (mazeret izninde),3 Müdür Yardımcısı Vekili, 5 Sosyal Çalışmacı (2 kişi kurum dışından geçici görevlendirme), 3 Psikolog (2 kişi kurum dışından geçici görevlendirme),2 Sosyolog, 7 Çocuk Gelişimci (1 kişi geçici görevlendirme ile kurum dışında, 2 kişi kurum dışından geçici görevlendirme), 3 Öğretmen (2 kişi kurum dışından geçici görevlendirme), 3 Hemşire, 1 Sağlık Memuru, 4 Çocuk Eğiticisi, 3 Memur (2 kişi kurum dışından geçici görevlendirme),1 Satın Alma Memuru, 2 Hizmetli olmak üzere toplam 39 kadrolu personel ile hizmet vermektedir.
28. Merkezde toplam 197 personel bulunmaktadır. Bunların; 39 ‘u Memur, 89’u Bakım Personeli (1 kişi kurum dışında geçici görevlendirme), 15’i Güvenlik Personeli, 40’ı Temizlik Personeli (1 kişi kurum dışında geçici görevlendirme),3 ‘ü Şoför Hizmet Alımı Personelidir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığınca Ek Ders ücreti Karşılığı görevlendirilen 6 Öğretmen, 2 El Sanatları Eğiticisi, 1 Sosyal Çalışmacı ve 2 Hemşire bulunmaktadır.
29. Merkezde çocukların birbirine ya da çocuklara personel tarafından adli işlem başlatılması gereken durumların zaman zaman yaşandığı, ifade edilmiştir. Olaylara yönelik müdahalede önce çocuk ile birebir görüşme ve rehberlik yapıldığı, gerekli görülmesi halinde adli ve idari işlem başlatıldığı, ileri durumda çocuk nakillerinin gerçekleştirildiği belirtilmiştir.
30. Söz konusu evlerde toplam 89 bakım personeli çalışmaktadır. Bakım personeli olabilmek için, liselerin çocuk gelişimi bölümünden mezun olmak gerekmekte, bu koşulları sağlayamayan adayların ise 1064 saatlik çocuk gelişimi veya bakım elemanı sertifikasına sahip olması koşulu aranmaktadır.

31. Merkez kullanımına ait 4 araç olduğu, şoför olarak 3 personelin merkezde kalan çocukların eğitim, sağlık ve sosyal faaliyet katılımları için transferlerini sağladığı, pandemi süreci ile birlikte doğan ihtiyaçların karşılanması amacı ile de görevlendirildikleri ifade edilmiştir. Ancak merkez mevcudunun ihtiyaçları, yapılan sosyal incelemelerin sayısının çokluğu nedeni ile artan taleplerin karşılanmasının güçleştiği, bu nedenle merkezin araç ihtiyacının olduğu ifade edilmiştir.
32. Merkezin ziyaret edilmesi sırasında koruma ve bakım altında bulunan çocuklarla gerçekleştirilen görüşmelerde genel itibarı ile personel ve idareden memnuniyet duyulduğu gözlemlenmiştir.

B.2. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLER

33. Hakkında korunma/tehdit kararı bulunan çocukların toplum içinde yetiştirilmelerinin ve gelişimlerinin sağlanabilmesi için, çocuk evlerinin fiziksel koşullarının, insan onuruna, çocuğun üstün yararına ve gelişimine uygun olması gerekmektedir.
34. Ankara Saray Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü, hakkında sosyo-ekonomik yoksunluk kararı verilen veya aile bireylerinin kaybı sonucu bakım verenin bulunmaması gibi nedenlerden dolayı haklarında bakım tedbiri uygulanmasına karar verilen 13-18 yaş arası çocukların barındırıldıkları sosyal hizmet kuruluşudur.
35. Salgın hastalık dönemi öncesi merkeze kabul edilen çocukların bir ay süre davranışlarının gözlemlendiği, sonrasında kendi yaş grubuna uygun evlere kapasite doluluğuna göre yerleştirmelerin yapıldığı, ancak salgın hastalık döneminde ise ev yerleştirmesinin hemen gerçekleştirildiği ve ev içerisinde oluşturulan karantina odasında belirli bir süre ile kaldıkları ifade edilmiştir.
36. Kuruluşta engelli veya özel bakım ihtiyacı bulunan çocuk olup olmadığı sorulduğunda, hafif engelli mental retardasyon (MR) teşhisi konulmuş çocukların bulunduğu, bu çocukların özel eğitimlerine devam edildiği, diğer çocuklarla kaynaşmalarının sağlanması için faaliyette bulunduğu ifade edilmiştir. Ağır engeli bulunan çocuklar için ise nakil talep edildiği belirtilmiştir.
37. Merkezin Mental Retardasyon teşhisi çocuklarının bir evde barındırılmadığı, her eve kaynaştırma olması amacı ile yerleştirildikleri belirtilmiştir. Bu durum evde kalan ve üniversite sınavına çalışan çocuklar tarafından rahatsız edici olarak değerlendirilmektedir.

C.TESPİT, GÖZLEM ve GÖRÜŞMELER

C. 1. FİZİKSEL KOŞULLAR

35. Çocuklara hizmet veren merkezleri insani, erişilebilir, güvenli, hijyenik ve mahremiyete saygılı olması, çocukların hem bireysel hem de ortak ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Fiziksel koşulların yetersizliği işkence ve kötü muamele kapsamında değerlendirilebilmektedir. Bu çerçevede Merkezin konumu, bina tasarımı ve düzeninin hizmetin gereklerine uygun olduğu, temiz ve düzenli olduğu gözlemlenmiş, çocuklarla yapılan görüşmelerde merkezin temiz tutulduğu teyit edilmiştir.
36. Merkezin genelinin aydınlatması yeterli seviyede olduğu ve güneş ışığını oldukça iyi aldığı gözlemlenmiştir. Kendileri ile görüşme yapılan çocuklar kaldıkları evlerde aydınlatılmanın yeterli seviyede olduğunu, istedikleri vakit sıcak suya erişimlerinin olduğunu, ama zorunlu olarak güneşirni banyo yaptıklarını, evlerinin sıcaklığından memnun olduklarını ifade etmişlerdir.
37. Merkezde çocuk odalarında, kişisel kullanımları için ayrılmış giysi dolap ve yataklarının olduğu, kullanılan nevresimlerin merkez tarafından verildiği, her hafta ve ihtiyaç olduğunda da değiştirildiği ifade edilmiştir.
38. Merkezin ısınması doğalgaz ile sağlanmaktadır.
39. Merkezde bulunan evlerin içleri dışında her alanları görüntüleyen 32 iç mekân 32 de dış mekân olarak toplam 64 kameranın görüntü aldığı; merkezin kamera görüntü alanına girmeyen birçok noktasının olduğu belirtilmiştir. 45 güne kadar kayıt sakladığı belirtilmiştir.
40. Merkezde salgın hastalık nedeni ile eğitimine online devam eden öğrenciler için kablosuz internet ağı kurulduğu ifade edilmiştir.
41. Merkezde bir çamaşırhane bulunmamaktadır. Çocukların kaldıkları evlerde çamaşır ve ütü odaları dizayn edildiği, bakım elemanı eşliğinde çocuklar tarafından kullanıldığı ifade edilmiştir.

C.2. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLERE DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

C.2.1. İşkence, Kötü Muamelenin Önlenmesi

42. Ziyaret esnasında gerçekleştirilen görüşmelerde genel itibarı ile merkezde kalan çocukların, personel ve idareden memnun olduğu gözlenmiş, herhangi bir işkence, kötü

muamele, aşağılayıcı ceza iddiası veya bulgusuyla karşılaşılacakla birlikte bazı personellerin ilgisiz olduklarından yakınılmıştır.

43. Merkezde ziyaret tarihi itibarı ile 21 kuruluşu izinsiz terk eden çocuk bulunduğu, merkezin açık kapı sistemi ile çalışmasından ötürü kısıtlayıcı tedbirlerin alınmadığı, kaçak çocuklar ile ilgili olarak adli ve idari süreçlerin gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Çocukların bulunmaları halinde mesleki çalışmaların kaçaklık süreci ile ilgili yaşadıkları süreç üzerine gerçekleştirileceği ve suç mağdurluğunun tespiti halinde gerekli suç duyurularının yapılacağı ve çocuk hakkında uygun sosyal hizmet modeline geçileceği ifade edilmiştir.
44. Yakın yaş grupları ile bir arada kalan çocuklarda kendisini lider ilan eden çocuklar olabilmekte ve bu çocukların diğer çocuklara yönelik baskıcı tutumları ve kendi işlerini yaptırma eğilimleri olabilmektedir. Merkezde akran şiddet ve baskısının önüne geçilmesi amacı ile yapılan mesleki çalışmalara ek olarak bağlı bulunan Bakanlık bünyesinde yürütülen projeler ile sosyal aktiviteler düzenlenerek akran birlikteliğinin desteklendiği belirtilmiştir.

C.2.2. Şikâyet Prosedürleri

45. CPT'ye göre etkili şikâyet prosedürleri kötü muameleye karşı temel bir güvencedir. Bu kapsamda, kurumda tutulan kişilerin kendisinin, ailesinin veya yasal temsilcisinin hem kurumun idaresine hem de bağımsız organlara başvuru yapabilmesi önem taşımaktadır.² Dünya Sağlık Örgütü, özgürlüğünden mahrum bırakılanların şikâyetlerinin incelenmesiyle kurumda yaygın olan problemlerin veya hak ihlallerinin tespit edilebileceğini ve istismar kalıplarının ortaya çıkartılabileceğini ifade etmektedir.
46. Merkezde kalan çocuklar, rahatsızlık duydukları bir husus olduğunda veya bir talepleri olduğunda, idareye ulaşabildiklerini ve söz konusu şikâyet ve talepleri rahatlıkla dile getirebildiklerini iletmişlerdir.
47. Çocukların, adalete erişiminin sağlanmasının önü açılmış ve gerektiği durumlarda avukat temini sağlanabildiği ifade edilmiştir.

C.2.3. Sağlık Ve Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

48. Her çocuğun sağlık ihtiyaçlarına yönelik sağlık ve bakım hizmeti alma hakkı vardır. Bu hak, çocuğun merkezde kaldığı süre boyunca değişen ihtiyaçlarının değerlendirilmesini ve karşılanmasını da kapsamaktadır.

² CPT, Means of restraint in psychiatric establishments for adults, CPT/Inf(2017)6.

49. Kuruluşta 3 hemşire görev yapmaktadır. Çocuklara ilaçları günlük olarak hemşirelerin kontrolünde verilmektedir. Öte yandan, Merkezde kadrolu olarak ve sürekli görev yapan bir doktor bulunmamaktadır.
50. Aylık yemek listesi diyetisyen tarafından hazırlanarak tüm evlere dağıtılmaktadır. Yemekler evlerde bakım personelleri tarafından yapılmaktadır. Kendileri ile görüşme yapılan çocuklardan bazıları, bakım elemanına yardım ettiklerini, bazıları ise bakım elemanının yemek yapmalarına müsaade etmediğini ifade etmişlerdir.
51. Merkezde ocuklar uygulama mutfaklarını istedikleri zaman kullanabildiklerini, malzeme temininde güçlük yaşamadıklarını, merkez bütçesinden karşılanamayan ihtiyaçlarının ise kendi harçlıkları ile sipariş vererek karşılandığını belirtmişlerdir.
52. Kendileri ile görüşme yapılan çocuklar gıda malzemesi temini konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade ederken, her bir eve tahsis edilen gıda malzemelerinin; ev içindeki çocuklar arasında bölüşümünde ve zaman – tüketim düzenlemesinde uyumlu bir planlamanın yapılamamış olduğu anlaşılmıştır.
53. Çocuğun merkeze kabul ile birlikte sağlık servisi tarafından genel sağlık yakınlmalarının alındığı, sağlık kontrollerinin gerçekleştirilmesinin ardından, ihtiyaç duyuluyor ise gerekli tedavi planının oluşturulduğu ve takip edildiği ifade edilmiştir.
54. Merkezde kayıtlı çocuklar acil durumlarda hastaneye gtrlebildiklerini, ayrıca tüm sağlık kontrollerinin aksamadan devam ettirildiğini ifade etmişlerdir.
55. Merkezde kalan çocukların herhangi bir nedenden dolayı vücutlarında darp vb. izlere rastlanması durumunda bakım personeli tarafından revire götürülmekte ve istenirse tutanak altında hüküm altına alınması sağlanmaktadır.
56. Merkezde Covid-19 tedbirleri çerçevesinde hem personele hem de ocuklara PCR testi uygulanmaktadır. Testler merkezin sağlık personeli tarafından merkez içerisinde yapılmaktadır.
57. Covid-19 tedbirleri kapsamında kullan-at maskelere ek olarak 3 adet yıkanabilir maske ve hijyen malzemesi dağıtımı yapılmıştır. Kişisel hijyen ve bakım ürünleri dağıtımı ise çocuklara düzenli olarak yapılmaktadır. Merkez sağlık personeline, salgın hastalık ile ilgili olarak bilgilendirme ve korunma eğitimi verildiği belirtilmiştir.
58. Genel anlamda merkezde tütün ürünü kullanımına izin verilmezken bazı çocukların açık havada sigara içtikleri çocuklar tarafından ifade edilmiştir.
59. Grup sorumluları tarafından eğitim bilgilerinin alındığı ve eğitimlerine devamlarının sağlanarak desteklenip takip edildiği; psiko-sosyal servis tarafından ise yapılan ilk görüşme sonrası ilgili formların doldurulup uygulama planının oluşturulduğu, hazırlanan

plan doğrultusunda çocuğun ihtiyaç duyduğu çalışmaların takip edildiği, kabul ve ayrılış işlemlerinin gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

60. Çocukların okul devam takipleri, ders başarısı ve okul nakil durumları, grup sorumluları tarafından takip edilmektedir. Merkezde kalmakta olan çocukların büyük bir çoğunluğunun örgün eğitime devam ettiği, bir grup çocuğun açık öğretime devam ettiği, ifade edilmiştir.
61. Merkezin sosyal servis biriminde psikolog olarak çalışan personelinin olmaması, psikoloğun grup sorumlusu olarak görev yapması neticesinde aktif olarak merkez içerisinde psikolojik destek hizmetinin verilemiyor olması, kalan çocukların gereksinim duydukları en önemli alanlardan biri olarak tespit edilmiştir.
62. Merkezin mevcut bakım altında bulunan çocuklarının dışında kısa süreli kalıp aile yanına verilen ya da nakil işlemleri gerçekleştirilen çocuk sayısının 292 olduğu, sosyal servis biriminin bu nedenle iş yükünün çok olduğu, mevcut çocukların iş ve işlemlerinin aksamadan yürütülmesi için Meslek elemanı sayısının artırılması gerektiği izlenimi edinilmiştir.

C.2.5. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam

63. Merkezde kütüphane bulunmaktadır.
64. Kendileri ile görüşme yapılan çocuklar istedikleri zaman talep ettikleri ders ve okuma kitaplarını alabildiklerini belirtmişlerdir. Ancak kütüphane için alınacak kitapların seçiminde çocukların fikirlerinden faydalanılmadığı ifade edilmiştir.
65. Merkez dışardan bağış kabul edebilmektedir. Bağışçılardan diğer ihtiyaçlarını talep edebildikleri gibi kitap desteği isteyebilmekte ve kütüphanesini çocukların kullanımına sunabilmektedir.
66. Kendileri ile görüşme yapılan çocuklardan bazıları eğitimlerinin devamı için meslek liselerine yönlendirildiğini ifade etmişlerdir. Merkezde kalan çocukların, nüfus ve vatandaşlık sisteminde merkezin ikinci ikametgâh adresi olarak görünüyor olmasının ve çocukların fiili olarak yaşadıkları yer ile eğitim alacakları okula ulaşımını konusunda sorunlara yol açtığı, kuruluş idaresi tarafından ifade edilmiştir.
67. Salgın dönemi süresince merkezde kalan çocuklar derslerine online olarak devam etmektedirler. Bu sebeple merkez idaresi her eve 3 tane tablet alımı gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Bazı evlerde online eğitim derslerinin çakışması nedeni ile tablet kullanımında paylaşım sorunlarının yaşandığı, bu sorunun giderilmesi maksadı ile

çocukların akıllı telefonlarından ders takiplerini yaptıkları; telefonu olmayan ve tablet ihtiyacının çok olduğu evler için yeni tabletlerin alınacağı da ifade edilmiştir.

68. Salgın hastalık dönemi öncesinde merkezde çeşitli sosyal sorumluluk projeleri ile çocuklara; empati, fedakarlık, hayırseverlik, yaşam felsefesi, bir gruba ait hissetme ve toplumsal değerler gibi birçok farkındalık ve olumlu kişilik özellikleri kazandırmayı hedeflediklerini belirtmişlerdir. Salgın döneminde ise bu proje uygulamalarına ara verdiklerini, salgının bitmesi ile birlikte merkez dışından gönüllüler ile projelerin uygulanmasına devam edileceği ifade edilmiştir.
69. Covid-19 tedbirleri kapsamında spor salonu, halter salonu gibi çocukların ortak kullanımına açık olan ve daha öncesinde hizmet veren alanların kullanımı kısıtlanmıştır.
70. Merkezde “Değerler Eğitiminin” İl Müftülüğü tarafından görevlendirilen bir personel tarafından verildiği, ancak salgın hastalık nedeni ile bu eğitime de ara verildiği ifade edilmiştir.

C.2.6. Dış Dünyayla İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

71. Covid süreci ile birlikte dış dünya ile iletişim ve sosyal faaliyetlerde ciddi bir kısıtlamaya gidilmiştir. Çocuklar günlük sabah 10.00 ile akşam 18.00 arasında izin kullanabilmekte iken, salgın hastalıktan korunmak amacı ile tüm zamanlarını kuruluştaki geçirmektedirler.
72. Salgın hastalık dönemi öncesinde merkezde koruma ve bakım altında bulunan çocukların aileleri yanına, hafta sonu ve tatillerde yıl içerisinde toplam 70 günü geçmeyecek şekilde izin verilebildikleri, ailelerinin çocukları merkez içerisinde ziyaret edebildikleri ifade edilmiştir. Salgın hastalık süresince ise tüm merkez içi ve dışı aile görüşmeleri ve günlük izinlerin iptal edildiği belirtilmiştir.
73. Aileleri ile yüz yüze görüşmeleri kısıtlanan çocukların aile özlemlerini gidermek ve bağlarının kuvvetlendirilmesi amacı ile merkezde kalan çocukların günün belirli saatlerinde denetimli olarak cep telefonlarını kullanmalarına izin verildiği belirtilmiştir.
74. Merkezde kalan çocuklar birinci derece akrabalarının vefatı halinde cenaze törenlerine katılım sağlayabildikleri, bunun dışında tek başlarına merkez dışına çıkamadıkları belirtilmiştir.

D. TAVSİYELER

D.1. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

75. Merkezde kalan çocukların liseye kayıt işlemlerinde meslek lisesi yanında diğer eğitim kurumlarının da bilgi, yetenek ve ilgilerine göre değerlendirilmeye alınması,

76. Merkezin kapasite üstü hizmet vermesi ve yapılan mesleki çalışmaların yoğunluğu nedenleri ile merkez sosyal servis biriminde görevlendirilecek meslek elemanlarının sayısının artırılması yönünde girişimlerde bulunulması,
Tavsiye edilmektedir.